

Yrkande

Centerpartiet

2026-08-24

Yrkande angående minskat buller och färre partiklar från statliga leder i centrala Göteborg

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden:

1. Stadsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att initiera en samverkan med Trafikverket för att tillsammans testa nya åtgärder för minskat buller och färre partiklar från statliga leder i centrala Göteborg.

Yrkandet

Luftföroreningar leder till cirka 300 göteborgares förtida död varje år enligt Sahlgrenskas Miljömedicinskt centrum. På nationell nivå handlar det om uppåt 6 700 förtida dödsfall på årsbasis, enligt IVL Svenska Miljöinstitutet och Umeå universitet. Varje dödsfall uppskattas motsvara en förlust av tio levnadsår. Riskerna innefattar lungcancer, hjärt- och kärlsjukdomar, njursvikt och demens. Barn och unga är särskilt känsliga för luftföroreningar.

Elektrifieringen av fordonsflottan sänker utsläppen av kväveoxider, men bidrar till ökade utsläpp av partiklar genom vägslitage. En effektiv åtgärd för att minska utsläpp, buller och bidra till en bättre stadsmiljö är sänkta hastigheter. Idag är maxhastigheten på det statliga vägnätet 70 km/h genom centrala Göteborg. Paris sänkte för en tid sedan hastigheten på sin ringled från 70 km/h till 50 km/h efter ett pilottest. Utvärderingar visar på minskat buller, färre olyckor, färre trafikstockningar samt lägre halter kvävedioxid och partiklar (även om resultatet behöver tas med försiktighet då staden även genomfört andra åtgärder parallellt, exempelvis fler reserverade körfält). Att möjliggöra för mer byggbar mark i centrala Göteborg, genom lägre buller och luftföroreningar för bostäder och förskolegårdar, är en förutsättning för att kunna förverkliga kommunfullmäktiges mål om att förtäta centrala Göteborg enligt kvartersstadens principer. Åtgärden har även förutsättningar att stärka uppfyllelsen av målen i miljö- och klimatprogrammet.

I Göteborg är den största källan till luftföroreningar som påverkar människor det statliga vägnätet. Det statliga vägnätet i Göteborg går igenom centrala staden och påverkar stor andel av göteborgarna genom luftföroreningar och buller. Trafikverket är väghållare. Idag har Göteborgs stad dialog med Trafikverket om ett antal frågor, men det saknas enligt oss ett tydligt politiskt mandat från förvaltningarna. Därför är förslaget att stadsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att initiera en samverkan med Trafikverket för att tillsammans testa nya åtgärder för mindre buller och färre partiklar från statliga leder i centrala Göteborg, utöver vad som redan görs i exempelvis [Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar \(PM10\)](#).

Ett möjligt angreppssätt är att införa tids- eller trafikstyrda hastighetsgränser. På E4/E20 sydväst om Stockholm används variabla hastigheter, där begränsningen sänks från 80 till 60 km/h vid hög trafikbelastning. Syftet är att minska köbildning, förbättra trafikflödet och öka trafiksäkerheten. Systemet visar att hastighetsnivåer kan anpassas både efter tid på dygnet och efter säsong.

Under 2026 planeras införandet av ett motorvägsstyrsystem (MCS) på sträckan Kallebäck–Olskroksmotet. I samband med detta installeras digitala hastighetsskyltar längs E6 från Mölndal till Bäckebol. Detta skapar förbättrade förutsättningar för en mer flexibel och situationsanpassad hastighetsstyrning. Digital skyltning möjliggör en finmaskig och effektiv reglering, som exempelvis kan kopplas till dagsaktuella data över lokal luftkvalitet och buller.

Finns förutsättningar att samverka i frågan är det viktigt att Trafikverket och staden tillsammans väljer ut en lämplig sträcka för testet och utvärderar hur åtgärden påverkar samhällsnyttor och -kostnader såsom luftkvalitet, buller, olyckor, restider, trafikstockning, näringslivets framkomlighet, kollektivtrafikens konkurrenskraft och påverkan på byggbar mark. Möjligen kan något forskningsinstitut vara medfinansiär i arbetet. Om åtgärden leder till sänkta hastigheter på det statliga vägnätet är det dock viktigt att oönskade silningseffekter hanteras av Stadsmiljönämnden som är väghållare för det kommunala vägnätet.